

Római katolikus egyházzenei tábor Ungváron

A Kárpátaljai Római Katolikus Apostoli Kormányosság 1999. július 19. és 24. között egyhetes egyházzenei tábort szervezett Ungváron. Mintegy 35 fő ismerkedett öt napon keresztül a gregorián énekkel (előadók: *Jáki Teodóz és Tardy László*), a magyar egyházi népénekekkel (Jáki Teodóz), liturgiával és karirodalommal (Tardy László), szolfézzsal, zeneelmélettel és hangképzéssel (*Tardyné Tarkó Magdolna* tanítóképző főiskolai docens).

A foglalkozások *laudessel* kezdődtek, este *szenzmisével* fejeződtek be, melyen a már tanult anyagot szólaltatták meg a résztvevők, akik között teljesen amatőr érdeklődők és konzervatóriumi tanárok egyaránt voltak. Két alkalommal énekes *vesperást* tartottunk, melynek már hagyománya van az ungvári plébániatemplomban,

hiszen péntek délutánonként rendszeresen imádkozzák azt a hívekkel együtt. A tanfolyam szervezője és vezetője *Bohán Béla* ungvári plébános volt, aki 1972 és 1974 között végezte el az OMCE Kántortovábbképző Tanfolyamát Budapesten, jó kapcsolatokat alakított ki a helyi zenetanárokkal, és a templom mintegy 30 fős vegyeskarát is ő vezeti. A kurzust záró *szenzmise* az Ungvár közelében fekvő gyönyörű, késő román kori templomban volt, a közelgő Anna-napi búcsút elővételezve. A *szenzmisé*t Kárpátalja püspöke, *Majnek Antal OFM* tartotta, aki a *szenzmise* után elmondta: szeretné a már jól működő hitoktatóképző mintájára a kántorképzést is elindítani Kárpátalján, hogy enyhíteni lehessen a régóta jelentkező kántorhiányon.

Tardy László

OMCE-megemlékezések a Bárdos-centenárium alkalmából

A Bárdos Lajos születésének 100. évfordulója tiszteletére tartott ünnepeket október 1-én, a Zene Világnapján, a budavári Mátyás-templomban tartott megemlékező *szenzmise* vezette be, melyen motették mellett a szerző „*Missa prima*” című ciklusa hangzott el. Október 3-án, vasárnap —ugyancsak a Mátyás-templomban— római katolikus székesegyházi kórusok találkozóját tartották, mely szintén a „Tanár úr” munkássága előtti tisztelgés jegyében zajlott: a déli 12 órai misén a *szombathelyi*, a *pécsi* és a *szegedi dóm kórusa* énekelte a *Missa tertiat*, délután 3 órakor pedig *hét székesegyházi kórus* és a *Mátyás-templom énekkara* adott közös hangversenyt. A műsoron Bárdos-művek mellett elsősorban a komponista „kedvenc szerzői”, Josquin, Palestrina, Liszt és Kodály darabjai szerepeltek. Az este 6 órai misén a székesfehérvári, a győri, a váci és az egri székesegyházak egyesített kórusa motettékkat adott elő és a Népmisé énekelte.

Az OMCE idei közös éneklését ezúttal november 13-án —a magyar szentek és boldogok ünnepén— Bárdos Lajos első működési helyén, a budapest-városmajori templomban tartotta. Az Egyesület

november 20-i közgyűlését is az ő emlékének szentelte: Mohay Miklós és ifj. Sapszon Ferenc szakmai előadásai mellett („Bárdos írásai a zene-pedagógiáról”, „Bárdos, a magyar énekkari élet nevelője”) személyes visszaemlékezést mondott Takács Nándor OCD, az OMCE püspök-elnöke, Katanics Mária és Tóth József karnagy. Egyúttal a közgyűlés a vezetőség javaslatára —az egy éve elhunyt Bucsi László helyébe— Varga Lászlót, a Váci Egyházmegye lelkészét, a székesegyház karnagyát választotta meg központi igazgatónak — az Egyesület titkára Tóth József karnagy lett.

December 8-án, este 6 órakor a Mátyás-templomban Bárdos Lajos három egykori együttese, a városmajori plébánia énekkara, a Budapesti Kórus és a Mátyás-templom kórusa énekelte a *Missa tertiat* és adott közös egyházzenei hangversenyt; 9-én, a szerző temetési évfordulóján tartott *szenzmisé*n a turai plébánia, a pestszentlőrinci plébánia énekkarai valamint a Mátyás-templom kórusa énekelte és tartott közös áhítatot Bárdos egyházi kórusaiból.

Tardy László

Hírek Debrecenből

Fiatalok egyházzenei találkozója

A találkozót a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Világszövetsége rendezte a Debreceni Egyetemi Szövetség Debreceni Konzervatóriumának Liszt-termében 1999. február 28-án. A rendezvény fő célja a történelmi egyházak zenéjének bemutatása volt az ifjú korosztály számára. A zsidó felekezetet *Fekete László*, a Dohány utcai zsinagóga főkántora képviselte. A római katolikus egyház két fő istentiszteleti formáját, a misét, illetve a zsolozsmát a *Debreceni Szent László Kórus* mutatta be *Dobos Mihály* vezetésével. A mise il-

lusztrálásához az apostolok ünnepének liturgikus, illetve népekei mellett felhangzott Palestrina *Aeterna Christi munera* miséje. A vesperáson Pachelbel *Magnificatja* és Palestrina *Alma Redemptoris Mater* antifónája szólt meg. A görög katolikus egyház gazdag liturgikus énekkinccséből a *nyíregyházi teológiai akadémia kórusa* énekelt *Gebri József* vezetésével. A találkozót a *Debreceni Református Kollégium Kántusának* fellépése zárta, melyet ezúttal *Mogyorósi Pálma* vezényelt.

Keresztény Énekkarok VII. Debreceni Ökumenikus Találkozója

A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége és a Piarista Diákszövetség helyi tagozata évente megszervezi a találkozót a városban. 1999. okt. 9-én erre a *Református Kistemplomban* került sor. A rendezvényen az alábbi együttesek léptek föl: a Debreceni Szent László Kórus (vez. Dobos Mihály), a debreceni Evangélikus Énekkar (vez. Kertész Attila), a debreceni Baptista Énekkar (vez. Fodor

Istvánné), a Svetits Katolikus Gimnázium *Voces Iuvenum* Leánykara (vez. Dobi Lászlóné), a Református Kollégium Kántusa (vez. Berkesi Sándor és Kurgyis András), a debreceni Szent Család-templom énekkara (vez. Németh Béla) valamint a Hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium énekkara (vez. Kovácsné Csinószki Mária).

Hangversenyek a Szent Anna-székesegyházban

A templom orgonáján az elmúlt években általában havonta egy alkalommal, vasárnap este 18 órai kezdettel tartottak hangversenyeket. 1999-ben csak néhány koncertre került sor. *Április 4-én*, húsvét vasárnap orgonadarabok és kamarazenei művek hangzottak el Dobos Gyöngyi, Johannes Nome, Karasszon Dezső, Karasszon Dénes, Ludmány Sebestyén, Váradi Antal és a Norvég Kamarazeneke tolmácsolá-

sában. Kecskés Mónika *június 20-án* Reger és Liszt orgonaműveivel lépett föl. *Június 21-én*, hétfőn a templom Szent László Kórusa Halmos, Kodály és Tamás Alajos kompozícióit szolgáltatta meg. (E hangversenyével az énekkar a Páter Tamás Alajos Alapítvány pályázatán első díjat nyert.) *Október 23-án*, szombaton Gyülvézi János előadásában Lübeck, Pachelbel és Bach orgonadarabjai voltak hallhatók.

A Debreceni Szent László Kórus centenáriuma

1999-ben ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját a debreceni Szent Anna-székesegyház kórusa. Az együttes —Debreceni Szent László Dalegylet néven— 1899. december 26-án alakult férfikarként. Alapítója a templom akkori plébánosa, *Wolafka Nándor* címzetes püspök volt, aki 1891-ben a budapesti Zeneakadémián katolikus liturgikát is tanított. Az énekkar első kar-

nagyja *Köckert Gusztáv* lett, őt nemsokára *Kovács Károly*, majd 1920-ban *Révfy Károly* követte. 1922–1944-ig a Lajtaszentmiklóson született, majd Debrecenbe származott *Kollwentz Rezső* töltötte be ezt a tisztséget. Az ő vezetése alatt vált az együttes vegyeskarrá, majd a város egyik legjelentősebb énekkarává. Műsorukon 1928-tól kezdődően a bécsi klasszikus zeneirodalom több

oratóriuma is szerepelt, így például Haydn A Megváltó hét szava a keresztfán, Teremtés, Beethoven Krisztus az olajfák hegyén, Mozart Requiem című művei, illetve Bach Ich hatte viel Bekümmernis kantátája. Kodály Székelyfonójának 1937-es, első vidéki bemutatója is a kórus nevéhez fűződik. Meg is jegyzi a „Debreczen” cikkírója: „Vidéken még sehol sem tudták előadni a művet, éppen a megfelelő kar hiánya miatt.” 1944-től ideiglenesen Csernus János volt a karnagy. 1946-tól Pongrácz Zoltán zeneszerző és karnagy állt az együttes élén, aki Kollwenz munkáját folytatta. Mivel a dalárdát a belügyminiszter 1948-ban feloszlatta, a templom falai közé visszavonulni kényszerült énekkar nevében is kórossá vált. 1949-ben rövid ideig Rubányi Vilmos volt az együttes vezetője, majd a tisztséget —egészen 1970-ig— Mándoki Ernő piarista szerzetes töltötte be.

Huszonkét éves vegetálást követően, 1992-ben, Dobos Mihály, a templom kántor-karnagya szervezte újjá az énekkart. 1997. október 23-án jött létre a liturgia, különösen az egyházzene támogatására a *Jubilate Alapítvány*, melynek védnökei Bosák Nándor megyéspüspök és Dobszay László egyetemi tanár. Az alapítvány, melyet a mindenkori kántor irányításával egy öt fős kuratórium működtet, kiemelten a Debreceni Szent László Kórust, emellett egyházzenei hangversenyek szer-

vezését támogatja. Így jöhetett létre a kórus kottatára, így készülhetett el az énekkar egyenruhája. A liturgikus szolgálat mellett a kórus hangversenyeken és egyházzenei találkozókön is szerepel. Repertoárjában helyet kaptak a reneszánsz zeneirodalom legkiválóbb mestereinek (Byrd, Lassus, Palestrina, Tallis, Victoria és mások) művei is. Ez irányú, immár hét éves buzgókodásuk eredményeként 2000. január 27-től a székesegyházban minden csütörtökön az énekkar részvételével énekes vesperás hangzik fel.

A százéves jubileumot az együttes két-két hangversennyel és istentisztelettel ünnepelte: 1999. december 17-én az István király téri református templomban, majd december 21-én a Szent Anna-székesegyházban tartott koncerten Palestrina Hodie Christus natus est, Victoria O magnum mysterium, Sweelinck Angelus ad pastores ait és Praetorius En natus című művei hangzottak fel. A hangverseny második felében a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola Szimfonikus Zenekarának közreműködésével Schubert G-dúr miséje volt hallható. Az 1999. december 26-án megtartott hálaadó szentmisén a kórus Sweelinck és Victoria fent említett művein kívül Hassler Missa secunda című alkotását adta elő, majd 2000. január 6-án ünnepi vesperás keretében Lassus Magnificat octavi toni és Palestrina Alma Redemptoris Mater című darabjait szólaltatta meg.

A Debrecen—Nyíregyházi Római Katolikus Egyházmegye zsinatának egyházzenei javaslatairól

A közelmúltban megtartott zsinat javaslatai alapján a megyéspüspök 2000. húsvétján hirdeti ki a zsinati határozatokat. A munkadokumentumban többek között az alábbi javaslatok olvashatók: „A szentmisében a keresztény közösség Krisztus titkait ünnepli. Ezért, főleg a vasárnapokon élni kell azokkal az eszközökkel, melyek külsőleg is ünnepivé teszik a szentmisét: az énekek, asszisztencia, ministránsok, liturgikus ruhák szépsége, tömjénezés, felajánlási körmenet. [...]” „Az egyház a római liturgia sajátos énekeinek tekinti a gregoriánt. [...] Egyszerű gregorián dallamokat tartalmaz az *Éneklő Egyház*. A fokozatosság el-

vének betartásával törekedni kell egyre szélesebb körű bevezetésére. [...] Támogatni kell egyházi kórusok szervezését és azok szereplését. Lehetőleg minden plébánián legyen rendszeresen éneklő szköla, akik különösen a szoltáreneklésben segítenek. [...] Meg kell szervezni a kántorképzést [...] Legyen egyházmegyei zeneigazgató [...] A kántorok rendszeresen vegyenek részt továbbképzésen. Erről központilag kell gondoskodni.”

Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy a dokumentum a gitáros zene liturgikus használatát is pozitívan értékeli.

Dobos Mihály

Hírek Felvidékről

Harmonia Sacra Danubiana Fesztivál Komáromban

1999. október 22. és 31. között hetedik alkalommal tartották meg a komáromi Harmonia Sacra Danubiana Egyházzenei Fesztivált. Rendezői a trianoni határ által elválasztott Észak- és Dél-Komárom városok önkormányzatai, a városok római katolikus és református egyházközösségei, a komáromi művelődési központ, a Csemadok helyi szervezete, a Pax Romana valamint a Magyar Köztársaság Pozsonyi Kulturális Intézete voltak. A *Stubendek László*, Észak-Komárom alpolgármestere által szervezett esemény a Magyar Köztársaság Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma hivatalos millenniumi programjába is bekerült.

A rendezvénysorozat magvát helyi és meghívott énekkarok számos istentiszteleti szolgálata jelentette. Emellett azonban sor került hangversenyekre, képzőművészeti kiállítások megnyitására, a helyi egyházi és egyházi intézményi vezetők valamint a felvidéki magyar egyházzenészek találkozájára is.

A fesztiválon az alábbi szólisták és együttesek léptek fel: *Enyedi Pál* (orgona) — Budapest, *Kis*

Gergely Márton (ének) — Vác, *László Zsuzsanna* (szoprán) — Észak-Komárom, *Szabó Imre* (orgona) — Pozsony, *Alla Breve Kórus* (vez. *Kovács László*) — Székelyudvarhely, *Bárdos Lajos Kórus* (vez. *Ágh Tibor*) — Nagymegyér, *Collegium Musicum* (vez. *György Katalin*) — Észak-Komárom, *Concordia Vegyeskar* (vez. *Stubendek István*) — Észak-Komárom, *Csermely Kórus* (vez. *Havasi József*) — Kassa, az *Evangelikus Hittudományi Egyetem Fúvós Együttese* (vez. *Haga Kálmán*) — Budapest, az *Evangelikus Líceum Harangegyüttese* — Sopron, *Fekete-koartett*, *Goldmark Kórus* (vez. *Ádám Mária*) — Budapest, *Námornócei Kórus* (vez. *Čupka Katalin*) — Észak-Komárom, *Pro Musica Kamarakórus* (vez. *Sipos Zoltán*) — Sepsiszentgyörgy, *Sancta Maria* (vez. *Marta Galbáčová*) — Somorja, *Schola Marianum* (vez. *Orsovicsov Yvette*) — Észak-Komárom, *Stilla Pectus* (vez. *Papp Katalin*) — Párkány, *Szent Imre Gyermekkar* (vez. *Hadnagy Gyuláné*) — Dél-Komárom, *Virgo Kórus és Panevežys Zenekar* (vez. *Rasa Gelgotiene*) — Vilnius, *Vox Femina nőikar* (vez. *Hoffmann Lászlóné*) — Dél-Komárom.

Stubendek László híradása alapján

„Szlovákiai történeti orgonák” — VIII. nemzetközi fesztivál

A rendszerváltás óta évenként megrendezett koncertsorozatot 1999-ben ismét a történeti orgonákban különösen gazdag észak-felvidéki tájon, az egykori Árva, Liptó és Szepes vármegyék területén tartották. A pozsonyi Slovkoncert iroda által szervezett hangversenyek augusztus utolsó hetének minden napján este 7 órakor kezdődtek.

A fesztivált augusztus 23-án a pozsonyi *Ján Vladimír Michalko* hangversenye nyitotta meg, aki a híres késmárki evangélikus fatemplom frissen restaurált orgonáján (Lorentz Czajkowsky/Lőcse, 1720, II/12 és Martin Korabinský/Igló, 1729, II/18) Merulo, Pachelbel, Buxtehude, Walther, Vaňhal és Peeters műveivel lépett fel.

Augusztus 24-én a szlovák *Eva Kamrlová* előadásában a tarnóci (Liptovský Tmovec) evangélikus templom hatregiszteres, pedál nélküli, rövid mélyoktávós pozitívján (Johannes Fabry/Rozsnyó, 1795) a Vietorisz-kódex, Sweelinck, Pachelbel, Roškovský, Hummel és Zeljenka darabjai voltak hallhatók.

A szintén szlovák *Monika Melcová* augusztus 25-i hangversenyén (Krasznahorka/Krásna Hôrka, ismeretlen mester hétregiszteres, pedál nélküli, rövid mélyoktávós pozitívja a XVIII. század második feléből) Frescobaldi, Kerll, Pachelbel és Fux kompozíciói hangzottak fel, 26-án pedig a lengyel *Julian Gembalski* (Poprád—Mateóc/Matejovce, róm. kat., Andreas Zimmer/Lőcse, 1842, I/10) a XVII. századi varsói orgonatabulatúra, Froberger, Pachelbel, Kauffmann és Bach darabjait adta elő, valamint egyházi dallamokra rögtönzött.

Augusztus 27-én az osztrák *Bruno Oberhammer* előadásában (Hollólommic/Holumnica, ev., Friedrich Deutschmann/Bécs, 1825 k., I/9) Frescobaldi, Froberger, Kerll, Pachelbel, Eberlin és L. Mozart kompozícióit hallhatta a közönség, végül a fesztivált —ugyancsak a késmárki evangélikus fatemplomban— a cseh *Věra Heřmanová* Sweelinck, Buxtehude, Fischer, Zipoli és Černožský műveiből összeállított koncertje zárta.

Felvidéki orgonás tanulmányút

A Magyar Egyházzenei Társaság orgonás tagozata még 1998-ban határozta el, hogy ezentúl évenként tanulmányi kirándulásokat szervez. 1999. október 21–23. között, csütörtöktől szombatig tartotta a tagozat immár negyedik kirándulását, ezúttal Szlovákiában. Maroknyi, de igen lelkes, orgonaépítőből, orgonaművészekből, egyházzeneészekből és orgonabarátokból álló társaság gyűlt össze Sátoraljaújhelytől Sopronig, Szegedtől Vácig — szinte az egész országból.

Tanulmányutunkat csütörtökön kora este a *komáromi Szent András-templomban* kezdtük. Itt találkoztunk két szervezőnkkel: Stubendek László tagtársunkkal —Révkomárom alpolgármesterével, e templom kántorával—, aki a komáromi orgonák megtekintését és szállásunkat biztosította, és Szabó Imre pozsonyi orgonaművésszel, aki kirándulásunk többi helyszínén tette lehetővé számunkra az orgonák kipróbálását, s egyben ismertette az orgonák történetét. Ebbe a hatalmas, székesegyháznak szánt templomba többször is visszatértünk: még aznap éjszaka, hogy alaposabban kipróbáljuk és belülről is megismerjük hangszerét, valamint másnap este, amikor Szabó Imre adott itt koncertet. (Ez volt a nyitóhangversenye az Észak- és Dél-Komáromban minden ősszel megrendezésre kerülő, több mint egy hetes rendezvénysorozatnak, a Harmonia Sacra Danubiana Egyházzenei Fesztiválnak, amelynek főszervezője ugyancsak Stubendek László volt.) A Szent András-templom orgonáját Karl Friedrich Buckow, danzigi születésű bécsi orgonaépítő építette 1860 és 1864 között, mechanikus traktúrával és csúszkaládákkal (III/42). Buckow eme széphangú orgonája a múlt század közepén Magyarország egyik legjelentősebb hangszer volt. (Akkoriban még a hárommanuális orgonák igen ritkának számítottak Közép-Európában.) A hangszer ugyan 1898–99-ben a jägerdorfi Rieger-cég átépítette mechanikus kúpládás rendszerűre (op. 649, III/49), de Rieger az összes régi sípsort meghagyta, sőt, azokat az új szelládákra Buckow eredeti síptökeivel építette vissza. Így megmaradt az orgona eredeti hangzása, és ekként az ma is a hazai koraromantikus orgonaszemély tanúja. (Átépítése előtti diszpozícióját lásd lapunk előző számának 450. oldalán.) Az

átépítés során új játszóasztal készült azonban az eredeti játszószekrény helyett, melybe pneumatikusan ki-be kapcsolható mechanikus kollektívák és mechanikus regiszter-crescendo is került. Rieger a billentés megkönnyítésére a főmű traktúrájába elmenőseles működésű barker-emelőt épített. A cég gondos és magas műszaki színvonalú munkáját dicséri, hogy a hangszer gyakorlatilag nagyobb javítás nélkül még ma is —100 év elteltével— üzemképes. Az orgona igen bonyolult mechanikájának teljes műemléki felújítása azonban mára sürgetővé vált, és számos síp restaurálása is szükséges lenne. (Ígazi érdekesség a III. manuál gyönyörű, esztergályozott fatölcsérű Oboája!)

A másik két orgona, amelyet még csütörtök este megnéztünk, két protestáns templomban áll. A *komáromi evangélikus templom* mechanikus csúszkaládás hangszerét (Angster, op. 134, 1890, II/12) az evangélikus gyülekezet 10 évesen, használtan vásárolta 1901-ben Budapestről, a Vakok Országos Intézetétől. Az egész orgona redőnszekrényben áll. A hangszer további érdekessége, hogy négy regisztere basszus–diskant félre osztva külön-külön regiszterhúzókkal kapcsolható. Sajnos, a pedált nem tudtuk használni, mert a hangszer tartószerkezete megsüllyedt. A *reformátusok által használt orgona* Johann Bohack cseh származású bécsi orgonaépítő (1755–1805) utolsó műve (II/23). A munkálatok közben bekövetkezett halála miatt Georg Reinharth fejezte be a hangszeret. A mai hátpozitív valószínűleg későbbi hozzáépítés. A mechanikus csúszkaládás orgona széphangú és jó állapotban van, traktúrájának igen nehéz járása azonban kellőképpen megdolgoztatja a játékosok ujjait.

Másnap első láttnivalónk *Mocsonokon* (Sládečkovce) volt, ahol a katolikus templom két-szintes karzatra épült orgonáját (II/17) hallgattuk meg. A gyönyörű copf-koraklasszicista szekrényzetű orgonát Ján és Ondrej Pažický rajeci műhelye építette 1790-ben, majd Martin Šaško alakította át 1870-ben (képét ld. *Magyar Egyházzene* I. évf. 3. szám, 350.). Az orgonát 1976-ban restaurálták Gábor István és Pavel Daxa kassai orgonaépítők. A hangszer érdekessége a Felvidéken még néhány orgonában szintén meg-

található, vox humana-nak nevezett lágy, lebegő principálregiszter.

Utunknak egy igen érdekes állomása következett: *Deáki* (Diakovce) román kori temploma. Itt nem a hangszer kedvéért időztünk sokat, hanem magáért a temploméért, amelyben a régi magyar nyelvemlékünket, a Halotti beszédet és könyörgést tartalmazó Pray-kódexet használták. A helyi gyülekezet egyik tagja, „idegenvezetőnk”, igen szépen, az ősi kiejtést követve idézett belőle, miután alapos részletességgel elmesélte a templom, pontosabban a kettős templom történetét. Az alsó szinten a világi papság mutatta be az istentiszteletet, a felső szinten pedig a bencések nemcsak a liturgiát végezték, hanem ott is éltek. Az új egyhajós templomrész kórusán Angster pneumatikus orgonája szól (II/26), mely 1941-ben épült a cég 1220-as opuszaként. Szekrényzete nagyon hasonlít —természetesen kicsiben— a szegedi Fogadalmi templom orgonájának szekrényére. Itt találkoztunk Szlovákia egyetlen magyar orgonajavítójával, akire igen nagy feladatok várának. Sajnálatos módon orgonaeépítő nincs is ebben az országban!

E régi helység után a *hidaskúrti* (Mostová) katolikus templom orgonáját tekintettük meg (Martin Šaško, 1860 k., I/13), majd *Nagyszombat* következett. Itt elsőként a hatalmas és gyönyörű *Szent Miklós-templommal* és annak orgonáival ismerkedtünk meg, melyet Antalffy-Zsíross Dezső tervezte alapján a budapesti Rieger-cég készített 1913-ban (III/45, op. 1895., pneumatikus kúpládák). A szép copf stílusú szekrénybe épült nagy hangszer szerencsére eredeti állapotban vészelte át az idöket. A Rieger-gyár Valentin Arnold (1747–1812) mainzi születésű nagyszombati orgonaeépítő hangszerének (II/26) szekrényébe építette be orgonáját. Viszont teljesen eredeti állapotban megmaradt Arnold 1783-ban készült szentélyorgonája (I/8, pedál nélkül). Sajnos, a nagyszombati *Egyetemi templomban* nem engedték fel csoportunkat a hangszerhez, annak „rossz” állapotára hivatkozva (Martin Šaško 1871, II/18).

Szombaton először az *észak-komáromi Szent Rozália-templomban* levő nagyon régi, rövid nagyoktávós pozitívot vettük szemügyre (Georg Reinhart 1824, I/4). Mindnyájan csodálattal néztük ezt a kis ékszerdobozt. A szíjhúzásos, stecher-

mechanikás orgonácska romos és hiányos állapotban van. Ép fémsípot nem is lehetett találni benne. Valaha azonban gyönyörű hangú orgona lehetett, amely újra megszólalhatna, ha...

Tanulmányutunkat az *albári* (Dolný Bar) *katolikus templom* orgonájánál (ismeretlen mester 6 regiszteres, rövid nagyoktávós pozitívja a XIX. század elejéről), majd a *bacsfai* (Báč) *ferences templomban* és annak igen díszes hangszerénél folytattuk (II/13). A szép későbarokk orgonaszekrényben álló és ma is kitűnően működő orgona ismeretlen orgonaeépítő munkája 1779-ből. 1809–10-ben került át Bacsfára a komáromi ferences templomból. Érdekessége a korabeli hazai orgonaeépítészetben ritka játszószekrény. Sajnos itt is —mint szinte mindenütt utunk során— a játszósasztalt (szekrényt) elcsúfító lámpákra, rosszul elhelyezett elektromos kapcsolókra és egyéb hasonló „műtárgyakra” leltünk...

Utunkat a *somorjai* (Šamorín) *evangélikus templom* orgonájánál (I/12) fejeztük be. A mellvédbe épített, eredetileg 8 regiszteres, rövid nagyoktávós, pedál nélküli pozitívot Josef Effinger (1749–1809) mannheimi születésű pozsonyi orgonaeépítő építette 1785-ben. A hangszert 1824-ben Johann Vogelton javította. Valószínűleg ő bővítette ki a négy magvas hangú pedálregiszterrel.

A búcsúvacsorán örömmel fogadtuk Szabó Imre javaslatát, miszerint érdemes lenne a Nyugat-Szlovákiában található többi értékes történelmi orgonát is egy újabb, egészen Kassáig terjedő út alkalmával megtekinteni, meghallgatni, kipróbálni. Természetesen —mostani utunkhoz hasonlóan— nem csak orgonákat látogatnánk majd meg, hanem egyúttal a magyar történelem és kultúra fontos helyszíneit és alkotásait is.

Ezúton is köszönjük szervezőinknek —az orgonás tagozat részéről elsősorban Sanda István Dánielnek— fáradozásukat, munkájukat és támogatásukat. Találkozunk jövőre, ugyanekkor, majd nem ugyanitt!

A kiránduláson látott orgonák részletes ismertetése Dékány Andrásnál [1011 Budapest, Mária tér 3., tel.: 20 11 666], a hangszerekről készült videokazetta Gábor Krisztinánál [2030 Érd, Deák F. u. 11., tel.: 06 23 367 759] rendelhető meg.

Dékány András, Kővári Réka

Hírek Erdélyből

Orgonahangversenyek a kolozsvári Farkas utcai református templomban

A templom romantikus Angster-orgonáján (op. 850, 1913, II/24) 1999-ben is tartottak az egyházközség szervezésében hangversenyeket. A koncerteket nemcsak a helyi magyar sajtóban, hanem román napilapokban is meghirdetik, így azokat általában szépszámú közönség látogatja.

Május 5-én —kivételesen a Német Kulturális Központ szervezésében— *Adina Walletin-Weisenberg* (szoprán) és *Frank Nebendahl* (orgona) berlini művészek léptek fel. Június 2-án *Kálmán Attila* (Bach, Liszt, Karg-Elert, Antalfy-Zsiross, Dupré, Gárdonyi művei), június 9-én a kolozsvári *Erich Türk* (Franck, Hindemith, Messiaen, Türk darab-

jai), június 16-án a debreceni *Karasszon Dezső* (Frescobaldi-, Bach-, Beethoven-, Saint-Saens- és Koloss-kompozíciók), június 23-án pedig az ugyancsak kolozsvári *Magyari Zita* (orgona) és *Pora Tibor* (trombita) szerepeltek. Október 16-án a *budapesti Országos Széchenyi Könyvtár Kórusa* magyar szerzők műveiből (Liszt, Erkel, Egressy, Doppler, Kodály, Bárdos, Deák) adott hangversenyt az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulójának tiszteletére. November 27-én *kamarazenei este* került sor.

*Szabó András Ákosnak,
a templom kántorának tudósítása alapján*

Kórustalálkozó Ditróban

A gyergyói katolikus kórusok első találkozására 1988-ban került sor Szárhegyen, a ferences kolostorról és reneszánsz kastélyáról nevezetes községben. A találkozót évente a Gyergyói medence más-más egyházközsége szervezte, végül

1999. május 15-én, utolsóként, a ditrói plébániára került a sor. A találkozó-sorozat 2000 tavaszán ismét Szárhegyen folytatódik.

*Bartalus Vince
(Szarhegy)*

Orgonás hírek

Ifjú orgonisták fesztiválja Tihanyban

A jelentős idegenforgalom és a templom új orgonája nyújtotta lehetőségeknek köszönhetően nyaranta hangversenysorozat színhelye az apátság. Korzenszky Richárd tihanyi apát először 1998-ban kezdeményezte ennek keretében a fesztivál megtartását, melynek 1999. július 16–18-ig második alkalommal adott otthont a templom. A rendezvényen —immár hagyományosan— három egymást követő napon, este 1/2 9 órai kezdettel kilenc budapesti, zeneakadémiai orgonaszakos hallgató ad három hangversenyt. Az első, 1998-as fesztiválon J. S. Bach és szellemi elődjének valamint tanítványainak művei voltak

hallhatók. 1999-ben ismét a lipcsei mester művészete képezte a program magját: az előadók Bach és kortársai darabjainak megszólaltatásával a „Thomaskantor” zenéjének olasz és francia vonásait mutatták be egy-egy hangversenyen.

A harmadik koncert az orgonazene és a liturgia kapcsolatát volt hivatva felidézni — többek között a gregorián énekkel váltakozó, úgynevezett *alternatim* előadásban.

A következő tihanyi fesztiválra 2000. július 28–30-ig kerül sor.

Ruppert István híradása nyomán

Újabb magyar orgonás siker külföldön

Párizs városa 1999. október 1. és 10. között harmadik alkalommal rendezett nemzetközi orgonaversenyt. Az interpretációs kategóriában a 60 beküldött felvétel rangsorolása után végül

11 ország 23 versenyzője (hét francia, három német, két-két amerikai, angol és olasz, egy-egy belga, dán, japán, koreai és magyar) mérhette össze tudását. A döntőbe az előírt három

versenyző helyett négy jutott: *Elke Völker* (az 1995. évi speyeri orgonaverseny győztese), *Vérouchka Nikitine*, *David Dupire* és *Deák László*. A zsűri (J. Taddei, J. L. Florentz, J. Guillou, A. Isoir, D. Roth, J. E. Ayarra-Jarne, L. Krämer, K. Paukert, P. Planjavsky, S. Preston, L. Rogg) az előző évi párizsi fuvolaversenyhez hasonlóan

—melynek szintén magyar győztese lett— most sem adta ki az első díjat. A második díjat és a XX. századi művek legjobb előadásáért járó különdíjat *Deák László* nyerte.

Az improvizációs kategóriában a három francia, egy német és egy holland induló közül a holland *Hajo Boerema* került ki győztesként.

Szeminárium az orgonasípok méretezéséről

1999. október 29-én a *Magyar Hangszerész Szövetség* a Hangszerészképző Iskola tantermében (a Régi Zeneakadémia IV. emeletén) vendégül látta *Eberhard Rensch* és *Philipp Rensch* orgonaépítőket, akik a németországi Lauffenből utaztak Budapestre, hogy bemutassák a cégük által készített „M!” menzúrakészítő programot.

Eberhard Rensch (végzettsége: informatikai főiskola) elmondta, hogy ez a program tulajdonképpen az apja által kidolgozott „Rensch-szisztéma” alapján, a már sokak által ismert „Rechenschieber” (egy logarléchez hasonló eszköz) kiváltására készült. Philipp Rensch, a fiatalabb testvér (orgonaépítő mester, jelenleg építészetet tanul), főként a szakmai jellegű kérdésekre próbált válaszolni. Az ominózus képlet, amely sokakat érdekelt volna, nem került terítékre, csupán annyit hangzott el, hogy az eredeti képlet —amely egyébként a „Rechenschieber”-hez mellékelt füzetben megtalálható— valamelyest finomított változatát alkalmazták. (A képlettel adott átmérőjű és hangmagasságú síp testének tényleges hosszát lehet kiszámolni. A probléma tökéletes megoldására eddig több kísérlet is történt, a többé-kevésbé pontos képletek csak némi gyakorlati tapasztalattal voltak használhatók.)

Mielőtt belemélyednénk a program ismertetésébe, néhány szóval talán érdemes arra is kitérni, hogy miért aktuális még manapság is a sípok méretezésével foglalkozni? Senki nem gondolhatja az orgonaépítők és orgonisták közül, hogy elődeink ne tudtak volna, vagy a mai mesterek ne tudnának kiváló sípsorokat készíteni. Az orgona hangja döntően a sípok derékbőségétől függ; miért annyira fontos hát a pontos síphossz előzetes ismerete? Nagyobb sípok esetében gondoljunk az anyagtakarékosagra! Sípkészítéshez ugyanis a legkiválóbb faanyagokat használjuk. Az ember szíve vérzik, mikor 10–15 cm-es

darabok vesznek kárba a pontatlanság miatt. Fémcsípek esetében az orgonafém (ón és ólom ötvözet) újbóli beolvasztása anyagvesztéssel járhat, de említhetném a sok kárba vesztett munkát is (újraöntés, gyalulás).

Meggyőződésem, hogy a tervezés során egy adott átmérőjű síp majdani hangját úgy tudjuk legjobban elképzelni, ha látjuk a pontos hosszát is. Egy gyakorlott orgonaépítő sok sípot látott már életében. Ha elképzeli egy majdani sípot, az átmérő és a hossz aránya szinte mindent elmond számára arról, hogy milyen hang várható ettől a síptól. Csalódás érheti, ha nem jól képzelte el a síp hosszát. Ez főként a kisebb sípok esetében, a hangra vágás pillanatában szokott kiderülni, ahol már néhány milliméter is számít. Tehát lehetőleg pontosan szeretnénk tudni azt, amit nehéz kiszámítani. Talán ezért is jöttek el oly sokan az előadásra.

Az előadást követően ismételten megvizsgáltam a Musette Kft. tulajdonában lévő „M!” programot abból a szempontból, hogy vajon milyen adatok alapján számol? Nos, az alábbiakat tapasztaltam.

Egy új regiszter készítése során a következőket határozhatjuk meg: A síp fém- vagy fából készül-e (csak ajaksípról van szó)? A sípderék párhuzamos-e vagy csúcsos? Nyitott, fődött vagy csöves-e a síp? Milyen az ajakszélesség, mekkora az ajakfelvágás? Megadható a hangolási magasság és a hőmérséklet. Megadható az egyes sípok bősége is, melyekből a program haladványt képez, vagy megadható valamely más, tetszőleges haladvány is. Az adatok táblázatban és grafikonon is ábrázolhatók. A grafikon lényege, hogy a sípok bőségmérteit félhangonként, a normál menzúra szerinti bőség függvényében láthatók. Az így megjelenő vonalak szabadon eltolhatók, görbíthetők, stb.

Az adott sípátmérő táblázatos adatai ennek megfelelően automatikusan változnak.

A sípkészítéshez szükséges további méreteket a számítógép számolja ki. Ezek: sípkerület, fél-lemezszélesség, ajakszélesség mm-ben (fasípok esetében szélesség is), az ajakszélesség viszony-száma (a kerület negyede, ötöde stb.), ajakfölvágás mm-ben (alphelyzetben a szélesség egy-negyede), sípmélység (fasípok esetében), elméleti síphossz, nyíláskorrekció, elméleti hossz — nyíláskorrekció, tényleges derékhossz, anyagvastagság (a síphossz-számítás eredményét nem befolyásolja).

Vannak azonban kérdések, melyekre ez a program nem ad választ. Nem lehet például befolyásolni a síphossz számítását a légnyomás megjelölésével; s hogyan adható meg a hangintenzitás? Hogyan kalkulálható, ha a sípnek szakállja van?

Az eredmény: továbbra is jól rá kell hagyni a síphosszakra, mert esetleg rövidek lesznek a behangolt sípok? Nem érzem ennyire tragikusnak a helyzetet. Valószínű, hogy a fent említett hangintenzitást konstans tényezőként kell kezelniük, valamiféle középértékre kell gondolnunk. Próbáljuk végiggondolni! Amikor beállítjuk az adott sípot a tőkére, ahonnan általában 50 és 90 vízmilliméter közötti nyomású levegő áramlik, az alábbi esetek lehetségesek: 1) a hang intenzitása megfelelő, s akkor a síphossz is jó; 2) halk a síp — több levegő vagy alacsonyabb felvágás szükséges; 3) erős a síp — kevesebb levegő vagy magasabb felvágás szükséges. A fenti korrekciókkal valószínűleg (kis eltéréssel) a síphossz is változatlan maradhat, vagyis a számítás anélkül is viszonylag pontos, hogy a légnyomást figyelembe vettük volna.

A szakáll, rolni s egyéb megszólalást segítő elemek alkalmazásával stabil megszólalás mellett

nagyobb hangerő érhető el. Ha nem ez a célunk, csupán a könnyebb megszólalást szeretnénk elérni, a síp hangja mélyebb, a számított hossz-érték pedig valószínűleg kicsit sok lesz.

Példa a hangzó hossz kiszámítására (Th. — Mk., azaz: elméleti hossz — nyíláskorrekció):

<i>regiszternév</i>	<i>a „C” síp átmérője</i>	<i>hangzó hossz</i>
principal 8'	141 mm	240,8 cm
salicional 8'	90 mm	246,5 cm
gamba 8'	90 mm	246,5 cm

Természetesen a gamba hangja erősebb, mint a salicionalé, hogyan lehet tehát azonos a hossza? A program azonos bőségű síp erősebbre intonáltságát nem tudja figyelembe venni a síphossz számításánál. Amennyiben a hangintenzitásról alkotott elképzelésünk a középértéktől jelentősen eltér, akkor lehetséges a síphosszak módosítása egy faktor megadásával. Nem árt, ha ehhez saját méréseink is némi támpontot adnak.

Bár a programot — anélkül, hogy ezzel bárkit is rábeszélnek megvásárlására — jó segítségnek vélem, az első szabásoknál én is óvatos leszek.

Remélem, hogy akik eljöttek, s megtekintették a kiváló technikával támogatott előadást, nem éreztek csalódást. Vásárlási szándékkal vagy további felvilágosításért a német céghez lehet fordulni: *Eberhard Rensch Software, D-74348 Lauffen, Ludwíg Str. 12., Fax: 49 7133 960 862*

Ezúton köszönöm a Hangszerész Iskola, különösen Lendvai Tamás igazgató úr és Papp János tanár úr segítségét, közreműködését, valamint Semmelweis Tibornak, a Magyar Hangszerész Szövetség elnökének az előadás költségeinek előteremtését.

Vági Gyula
orgonaéptető mester

David Titterington kurzusa Budapesten

David Titterington, a londoni Royal Academy of Music orgonatanzékének vezető professzora, a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia egyházzenei tanszékének vendégtanáráként 2000. január 20. és 30. között immár hatodik alkalommal tartott Budapesten orgonás mesterkurzust. Január 22-én Bruhns, Guilain, Böhm, Howells,

Bairstow és Dupré műveiből hangversenyt adott a Batthyány téri Szent Anna-templomban. A január 24–29-ig tartó előadói szemináriumon —melyen nyolc aktív résztvevőt tanított a Bosnyák téri római katolikus, a Bosnyák téri evangélikus, valamint a Batthyány téri Szent Anna-templomban— ezúttal C. Franck, J. S. Bach,

valamint F. Couperin és L-N. Clérambault kompozíciói voltak hallhatók. *A következő kurzusra 2000. szeptember 25. és 30. között ismét Budapesten kerül sor; a programon délnémet szerzők (Froberger, Kerll, Muffat, Murschhauser, Pachelbel) és*

F. Couperin darabjai szerepelnek. A rendezvényt passzív résztvevők számára továbbra is nyitott. (Részletes felvilágosítás a Zeneakadémia egyházzene-tanszékén kérhető; postacím: 1064 Bp., Vörösmarty u. 35.)

Új orgonák

A szombathelyi székesegyházban

1999. november 20-án, szombat délelőtt 11 óra-kor került sor a székesegyház új orgonájának szakmai bemutatására. A XVIII–XIX. század fordulóján épült templomba az első nagyorgonát 1808-ban rendelte meg Somogy Lipót püspök Ignaz Kober bécsi mesternél. A kétmanuális, 40 regiszteres, kora klasszicista hangszer 1945. március 4-én, a város bombázásakor teljesen megsemmisült. A székesegyházban az újjáépítést követően évtizedekig két kis hangszer is használatban volt: az Ádám-testvérek 6 regiszteres pneumatikus orgonája és egy kétmanuális, 33 regiszteres elektroakusztikus Wurlitzer-orgona, melyet az Amerikába települt magyar katolikusok ajándékoztak a templomnak. Bár az egyházmegye első templomához méltó új orgona építése az idők folyamán többször is felmerült, ennek megvalósulására több mint egy

fél évszázadot kellett várni. Az új hangszert, melynek orgonaszekrényét a klasszicizáló formavilág újrafogalmazásával Tóth Tamás műépítész tervezte, a budapesti *Aquincum Orgonagyár* készítette el. A diszpozíció *Áment Lukács OSB* orgonaművész, a műszaki terv *Pour László*, az intonáció pedig *Varga László* orgonaépítők munkája. A hangszerbe beépítették annak az orgonának 27 regiszterét is, melyet a szombathelyi egyházmegye az augsburgi püspökségtől kapott ajándékba. (Az augsburgi Jézus Szíve-templomból való, többszörösen átépített, elektroakusztikus, tasnialadás orgonát 1915-ben eredetileg a város koncertterme számára készítette az öttingeni Steinmeyer-orgonaüzem.) A csúszkaládákkal, függesztett mechanikával készített új orgona diszpozíciója (a régi változatokat *-gal, a kombinált regisztereket ^k-val jelöltük):

Pedal C–f^a

Untersatz ^k	32'
Principalbass*	16'
Violonbass*	16'
Subbass ^{k*}	16'
Quintbass*	10 2/3'
Oktavbass	8'
Bassflöte	8'
Choralbass	4'
Mixtur 6x	5 1/3'
Bombarde*	32'
Posaune*	16'
Trompete*	8'
Chamade ^k	16'

II., Positiv C–a³

Quintatön*	16'
Prinzipal	8'
Bourdon*	8'

I., Hauptwerk C–a³

Praestant	16'
Bourdon*	16'
Salicet*	16'
Prinzipal	8'
Hohlflöte*	8'
Gamba	8'
Oktav	4'
Rohrflöte*	4'
Rauschpfeife 2x	2 2/3'
Kornett 3–5x	8'
Mixtur 5–6x	2'
Zimbel 4x	1'
Trompete	16'
Trompete	8'
Chamade ^k	8'

III., Schwellwerk C–a³

Rohrbourdon*	16'
Diapason*	8'
Flute harmonique	8'

Salizional*	8'	Vox coelestis* 2x	8'
Oktav	4'	Violoktav*	4'
Flauta amabile*	4'	Traversflöte	4'
Sesquialtera 2x	2 2/3'	Septkornett 4x	2 2/3'
Oktav	2'	Flautino	2'
Quint	1 1/3'	Plein jeu*	2 2/3'
Scharf 6x	1'	Fagott*	16'
Trompete*	8'	Trompette harm.*	8'
Clarinette*	8'	Oboe*	8'
Tremulant		Vox humana*	8'
		Clarine*	4'
		Tremulant	

(A szakmai nap meghívója és Pour László híradása nyomán)

A budapesti Szent István Király Konzervatóriumban

2000. január 15-én, szombat délután 4 órakor örömteli eseménynek lehettünk tanúi a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola nagytermében: felavatásra került az intézmény új orgonája. A kétmanuális, 23 regiszteres, mechanikus csúszkaládás hangszer a dunakeszi *BKM Orgonaépítő Kft.* munkája (a cég vezetői: *Békés Balázs, Mészáros Károly, Morvai György*). A diszpozíció a *Spányi Miklós* és *Deák László* orgonaművészek által egymástól teljesen függetlenül készített hangképeken alapul, melyeket egy felkért kuratórium (*Berényi István, Újházi László* és *Deák László*) vetett össze és öntött végleges formába. A homlokzati tervet, a menzúrálást és az intonációt *Mészáros Károly* készítette.

Az iskola már régóta tervezte egy (sípos) orgona megépítését, hiszen az sok területen használható. Nemcsak hangversenyeken és stúdió-

felvételeken használható (a koncertteremhez hangstúdió is csatlakozik), hanem oktatási célok is szolgálhat. Az 1990-ben alakult szakközépiskolában ugyanis orgonatanzak működik; első tanára *Peskó György*, aki ma is tanít. Az intézményhez tartozó alapfokú zeneiskolában haláláig *Rezessy László* tanított orgonajátékot, 1996-tól pedig *Deák László* kapcsolódott be alap- és középfokon is az orgonaoktatásba. Jelenleg a szakiskolában négy, a zeneiskolában pedig nyolc diák tanul orgonálni.

Több tervmódosítás és az anyagi lehetőségek mérlegelése után végül is egy kis regiszterszámú, elsősorban a barokk stílus előadására alkalmas orgona felépítése vált lehetővé, melyhez a pénzt szponzoroktól és pályázatok útján teremtette elő az iskola. Az orgonaépítés fő mozgatórugója az intézmény igazgatója, *Záborszky Kálmán* volt.

A hangszer diszpozíciója:

I., főmű		II., felsőmű	
Pommer	16'	Gedackt	8'
Principal	8'	Salicional	8'
Hohlflöte	8'	Principal	4'
Oktav	4'	Rohrflöte	4'
Spitzflöte	4'	Nasat	2 2/3'
Quint	2 2/3'	Blockflöte	2'
Superoktav	2'	Terz	1 3/5'
Mixtur 4–6x	1 1/3'	Scharff	1'
Trompete	8'	Krummhorn	8'
		Tremolo	

<i>pedál</i>	
Subbass	16'
Oktavbass	8'
Choralbass	4'
Fagott	16'
Trompeta	8'

Normálkopolák, mechanikus regisztrátúra.

Deák László

A budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában

A nagy múltú tanszak régi orgonáját az eddig használt pesti, Semmelweis utcai orgonaterem kényszerű megszüntetése miatt a közelmúltban le kellett bontani. Ekkor vetődött fel egy új, korszerű hangszer építésének gondolata. Megépítésére — pályázatot követően — a budapesti *Aquincum Orgonagyár* kapott megbízást. A diszpozíciót több előzetes terv és javaslat figyelembe vételével a kivitelező orgonauzem készítette (művészeti szakértőként *Elekes Zsuzsanna* orgona-

Sajnos, anyagi okokból a nyelvregiszterek még nem szólalhattak meg az orgonaavatón, de a 2000. év folyamán ezeket is beépítik. A hangszert eddig is sokan megtekinthették a dunakeszi műhelyben, s reméljük, ezután is gyakran lesz hallható az iskola hangversenysorozatain.

művész működött közre). A műszaki terv *Pour László*, az *intonáció Varga László* és *Kis Zoltán* munkája. A csúszkaladás orgona billentyű- és regisztertraktúrája is mechanikus, melyhez később „setzer”-kombinációs rendszer is csatlakoztatható. A hangszer az intézmény Nagymező utcai főépületében kialakított új, Gergely Ferencről elnevezett orgonatermébe került. Felépülését jelentős szakképzési hozzájárulással a Citibank segítette.

Az orgona hangképe:

I., Hauptwerk C-a³

Bourdon	16'
Prinzipal	8'
Hohlflöte	8'
Gemshorn	8'
Oktav	4'
Rohrflöte	4'
Superoktav	2'
Cornett (c ¹ -től) 4x	
Mixtur 4x	
Trompeta	8'

Pedal C-f⁴

Subbass	16'
Oktavbass	8'
Bassflöte	8'
Quintbass	5 1/3'
Oktav	4'
Fagott	16'

II., Schwellwerk C-a³

Bourdon	8'
Salizional	8'
Vox coelestis (c ⁰ -tól)	8'
Prinzipal	4'
Traversflöte	4'
Nasat	2 2/3'
Blockflöte	2'
Terz	1 3/5'
Zimbel 3x	
Oboe	8'
Tremulant	

Normálkopolák

Kovács Gábor tudósítása
és az orgonaavató meghívója nyomán

Lapunk előző számának 499. oldalán sajnálatos tördelési hiba miatt kimaradt „A 10. Budapesti Bach-Hét a Deák téren” c. írás szerzőjének neve. Elnézést kérünk **Papp Ágnes** zenetörténészről. (A Szerk.)